

مطالعه آلودگی به انگل های خارجی گنجشک سانان شهر همدان

فاطمه نیک بین^{۱*}، علیرضا نوریان^۲، علیرضا سازمند^۲، حسین رضوان^۲
 ۱- دانشجوی کارشناسی ارشد ۲- عضو هیئت علمی دانشگاه

گروه پاتوبیولوژی - دانشکده پیرا دامپزشکی دانشگاه بعلی سینا، همدان
 bualisina.fnikbin@yahoo.com

خلاصه

به منظور بررسی انگل های خارجی گنجشک سانان شهر همدان بر روی ۶۰ قطعه پرنده از راسته گنجشک سانان که از ۳ منطقه جغرافیایی از شهر همدان صید شدند بررسی صورت گرفت. در بازرسی سطح بدن و همچنین روش body washing ۱۲ قطعه (۲۰٪) آلودگی به شپش و ۳۶ قطعه (۶۰٪) آلودگی به جرب را نشان دادند.

واژه های کلیدی: گنجشک سانان، همدان، مایت، شپش، انگل خارجی

نتایج

نتایج این بررسی نشان می دهد که آلودگی به انگل های خارجی در گنجشک سانان امری شایع است به طوری که در بررسی ۶۰ قطعه پرنده از راسته گنجشک سانان (۳۴ قطعه ماده و ۲۶ قطعه نر) ۷۰٪ آلودگی به یک یا چند نوع انگل خارجی را نشان دادند. ۲۰٪ آلودگی به شپش، ۶۰٪ آلودگی به مایت و ۱۰٪ آلودگی به شپش و مایت را به صورت توأم نشان دادند. ۷۶٪ از ماده ها و ۶۲٪ از نرها دارای آلودگی به انگل خارجی بودند.

بحث و نتیجه گیری

مطالعه انگل های خارجی گنجشک سانان به دلیل اینکه این بندپایان می توانند انواع بیماریهای ویروسی، باکتریایی و تک یاخته های خونی را انتقال دهند و همچنین نزدیکی محل زندگی این پرندگان با انسانها و احتمال انتقال آلودگی به انسانها حائز اهمیت است. بنابراین مطالعه و شناخت بندپایان انگلی گنجشک ها به بهداشت جوامع انسانی نیز کمک شایانی خواهد کرد.

منابع

1. Elnour Abdelmageed*, Mohanad Abdelgadir, Mohamed Y. A. Babiker and Monif AlRashidi. Survey of External parasites of House sparrows (*Passer domesticus*) in Hail Region, Saudi Arabia. *Advances in BioResearch. Adv. Biores., Vol 9 (1) January 2018: 61-66*
2. Acuna, D., Vergara, F., Moreno, L., Barrientos, C., 2003. Lice (Insecta: Phthiptera) from species of families Furnariidae, Tyrannidae, Turdidae and Icteridae (Aves: passeriformes), *Gayana* 70: 210-219.
3. Archawaranon, M., 2005. Bird -parasite relations: A Hill mynah study, *Journal of entomology*, 2: 112-116
4. Ansari, M. A. R., 1957. Checklist of chewing lice of Pakistan. *Proceeding of seventh Pakistan science conference*, 42-62
5. Jennifer A. H. Koop^{1,2,3} and Dale H. Clayton. Evaluation of two methods for quantifying passeriform lice. *J Field Ornithol*. 2013 June; 84(2): . doi:10.1111/jof.12020.
- 6 (توسلی - موسی و عسکری - احمد. ۱۳۸۰. بررسی آلودگی انگلهای خارجی در پرندگان زینتی در شهرستان ارومیه، پژوهش و سازندگی جلد ۱۴ شماره ۱.

مقدمه

گنجشک سانان به راسته ای از پرندگان به نام *Passeriformes* تعلق دارند که بیش از نیمی از تمام گونه های پرندگان را شامل می شوند. گنجشک سانان و به خصوص گنجشک خانگی در ارتباط نزدیکی با محل زندگی انسانها قرار دارند و می توانند انواع بیماریهای قارچی، انگلی و باکتریایی و ویروسی را به انسانها منتقل کنند (۱). کک، کنه، شپش و مگس می توانند در پرندگان مشکلاتی را ایجاد نمایند (۳و۲). کنمیدوکوپتس از طوطی و کبک و قناری و مرغ عشق به فراوانی در ایران گزارش شده است (۴و۶). انگل های خارجی علاوه بر خونخواری که گاهی منجر به مرگ پرنده می شود، بیماریهای باکتریایی، ویروسی و تک یاخته های خونی را به پرنده منتقل می سازد.

روش کار

تعداد ۶۰ قطعه پرنده از ۳ منطقه جغرافیایی مختلف از شهر همدان به روش زنده گیری صید شدند. در آزمایشگاه پس از بررسی وضعیت کلی، پرنده با استفاده از هالوتان آسان کشتی شد. سپس اندازه، وزن و جنسیت پرنده یادداشت شد. سطح بدن پرنده و لابلای پرها به خوبی به مدت ۱۰ دقیقه با چشم غیرمسلح بررسی شد (۵) و سپس برای اطمینان بیشتر از روش body washing نیز استفاده شد (۵و۱). مایع حاصل از مش عبور داده شده و ذرات باقی مانده در داخل مش با استفاده از لوپ به خوبی بررسی شد. انگل های یافت شده به میکروتیوب حاوی اتانول ۷۰ درصد جهت فیکس شدن منتقل گردید.

